

## Vuoden 2024 talousarvion muutos / Opetuspalveluiden lisätalousarvio

Sivistyslautakunta 05.03.2024 § 14  
313/02.02.00.01/2023

### **B1-kielen (Vihdissä ruotsi) yhden vuosiviikkotunnin lisääminen 9. vuosiluokalle**

Sivistyslautakunta on kokouksessaan 30.1.2024 § 8 hyväksynyt B1-kielen (Vihdissä ruotsi) opetustuntimäärän lisäyksen tuntijakoon 1.8.2024 alkaen.

Lisäys perustuu valtioneuvoston 19.1.2023 antamaan asetukseen 111/2023. Asetuksella on lisätty perusopetuksessa B1-kielen (ruotsi/suomi) vuosiviikkotuntimäärää kaikille yhteisen opetuksen osalta yhden vuosiviikkotunnin verran, jolloin oppiaineen opetuksen vähimmäismäärä nousee kuudesta seitsemään vuosiviikkotuntiin. Tämä tarkoittaa, että jatkossa B1-kieltä opetetaan kaksi vuosiviikkotuntia luokilla 1-6, kaksi vuosiviikkotuntia 7. -luokalla ja yhteensä kolme luokilla 8–9.

Sivistyslautakunnan päätöksellä Vihdin perusopetuksen tuntijakoon lisätään yksi vuosiviikkotunti B1-ruotsia 9. vuosiluokalle. Tämä lisäys tarkoittaa vuoden 2024 osalta lisää palkkakuluja n. 27 000 euroa sekä jonkin verran lisäkustannuksia koulukuljetuksiin (lähinnä Otalammen koulun sekä Vihdin yhteiskoulun osalta), oppimateriaalihankintoihin sekä paikalliseen opetussuunnitelmatyöhön, jota tehdään keväällä 2024 valtakunnallisten ohjeistusten valmistuttua keväällä. Lisätalousarvion tarve vuodelle 2024 B1-ruotsin osalta on 35 000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Kuntaliiton 13.2.2024 päivätyn kirjeen mukaan pysyvät lisäkustannukset korvataan osana kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 5 §:n mukaista kuntien peruspalveluiden valtionosuutta.

### **Hoidollispedagogisten luokkien erityisohjaaja**

#### Taustaa

Hoidollispedagogisten luokkien toiminnan suunnittelu Vihdin kunnassa käynnistyi syksyllä 2012 Ptky Karviaisen lasten ja nuorten palvelulinjan sekä jäsenkuntien sivistystoimien kesken Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmässä.

Hope -luokkakokeilu aloitettiin vuonna 2013 Nummelan koulussa kuusipaikkaisena (1-6 lk). Psykiatrisen sairaanhoitajan palkkakustannukset rahoitettiin aluksi Kaste -hankkeesta (Sosiaali- ja terveydenhuollon KANSALLINEN KEHITTÄMISOHJELMA KASTE 2012–2015). Vuoden 2014 talousarvioissa Karviaiseen esitettiin vakainaista psykiatrisen sairaanhoitajan vakanssia ja kunnan sivistystoimeen erityisluokanopettajan virkaa hoidollispedagogisen toiminnan jatkumiseksi. Rahoitusta haettiin hankerahoituksen päättymisen jälkeen tilanteessa, jossa

sairaalakoulupaikkoja karsittiin valtakunnallisesti ja mielenterveyspalveluja alettiin toteuttamaan aiempaa enemmän avohuollon palveluina. Toimenpiteiden taustalla vallitsi näkemys siitä, että hoidon onnistumisen/ tuloksellisuuden näkökulmasta paras vaste syntyy, kun palvelu järjestetään lapsen/ nuoren kehitysympäristössä, eli ns. lähipalveluna tutussa kouluympäristössä.

Kokeilun käynnistämistä edeltävänä aikana Karviaisen lastensuojeluilmoitusten määrä oli kasvanut hälyttävästi ja Karviaisen alueella oli jouduttu tekemään useita kiireellisiä huostaanottoja. Karviaisen vuoden 2013 tilinpäätös ja alkuvuoden raportit olivat osoittaneet, että Lasten ja nuorten palvelulinjan kulut olivat kääntyneet jyrkkään kasvuun. Merkittävänä syynä siihen olivat olleet lastensuojelun kasvaneet kustannukset. Osoittautui, että lastensuojelutarpeiden taustalla oli usein mielenterveys- ja päihdeongelmia. Hoidollispedagogisen luokan toiminnan yhtenä keskeisenä tarkoituksena oli näin ollen vähentää huostaanotoista aiheutuvia kuluja erikoissairaanhoidon lisääntyneiden kustannusten ohella.

Vuoden 2015 alkupuolella alueellisissa monialaisissa työryhmissä käydyissä keskusteluissa ilmeni vahva tarve toiminnan laajentamiselle. Selvityksen myötä Hope -toiminta laajentui myös yläkouluun. Vuosien kuluessa toiminta on vakiinnuttanut paikkansa Vihdin perusopetuksessa. Nykytilanteessa sen tarpeellisuus on korostunut entisestään.

### Opetuksen järjestäminen

Kunta on velvollinen järjestämään perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaisesti sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille lapsille ja nuorille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Oppivelvollisuuden tavoitteena on turvata kaikille elämässä ja yhteiskunnassa tarpeellinen perusosaaminen ja sivistys sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa tämän lain 6 tai 28 §:ssä tarkoitettussa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa, johon oppilas on otettu.

Kaikilla lapsilla/ nuorilla ei ole yhtäläisiä edellytyksiä opiskella tavanomaisessa kouluympäristössä. Tutkimusten mukaan noin 15-25 prosentilla lapsista ja nuorista esiintyy psykiatrisia häiriöitä (Lääkärilehti 3/2019), jotka vakavimmillaan vaarantavat sekä koulunkäynnin että muun elämän. Poikkeavat oppimisjärjestelyt (Pol 18 §, erityiset opetusjärjestelyt) ovat mahdollisia tietyin edellytyksin oppilaan terveydentilasta johtuen, mutta automaattisesti se ei tarkoita sairauslomaa koulusta, vaan koulunkäyntiä tulee räätälöidä sairaus huomioiden opintojen etenemisen mahdollistamiseksi. Tämä vaatii ammatillista osaamista sekä resursseja opetuksen järjestäjältä. Koulunkäynnin onnistumisella on hyvin suuri merkitys lapsen/ nuoren psykososiaaliselle hyvinvoinnille ja tulevaisuudelle

## Nykytila ja psykiatrisen sairaanhoitajan rooli

Lukuvuonna 2023-2024 Vihdissä toimii kaksi Hope-luokkaa; alakoulun luokka Etelä-Nummelan koulussa ja yläkoulun luokka Vihdin yhteiskoulussa. Kummassakin luokassa työskentelee kaksi opettajaa ja 50% psykiatrisen sairaanhoitaja. Oppilaita luokissa on yhteensä 20. Lukuvuoden 2024-2025 oppilashaku käynnistyi 15.1.2024 ja päättyy 29.2.2024. Hakemuksia on tullut yli kaksinkertainen määrä oppilaspaikkoihin verrattuna, joka osaltaan kertoo lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikentyneestä tilanteesta, jonka Kouluterveyskysely 2023 myös osoitti.

Psykiatrisella sairaanhoitajalla on merkittävä rooli yhdyspintatyössä LUVNin suuntaan. Hope-luokalla toimimisen lisäksi psykiatrisen sairaanhoitaja konsultoi muita kouluja ja luokkia. Tuolla toiminnalla on merkittävä rooli hoidollispedagogisen tiimin osaamisen ja toimintatapojen jalkauttamisessa muihin kouluihin. Luokan psykiatrisella sairaanhoitajalla ei siis ole hoitosuhdetta HOPE-luokan nuoriin. Hän tarjoaa kuitenkin viikoittain nuorille keskustelua tukea sekä auttaa nuorta jalkauttamaan esimerkiksi terapiassa opittuja ahdistuksen hallintakeinoja kouluympäristöön sekä tarkkailee nuorten vointia ja lääkitysten vaikutuksia koulunkäyntiin.

Psykiatrisen sairaanhoitaja tukee myös ryhmän nuoria sosiaalisissa suhteissa ja vuorovaikutustaitojen kehittämisessä kouluympäristössä. Hoidollispedagogisen luokan psykiatrisella sairaanhoitajalla on myös tärkeä rooli perheiden tukemisessa. Usein hoidollispedagogista tukea tarvitsevien nuorten perheet ovat myös hyvin tarvitsevia ja hyötyvät suuresti psykiatrisen sairaanhoitajan työstä vanhemmuuden tukemisessa. Psykiatrisen sairaanhoitaja myös auttaa huoltajaa/huoltajia hakemaan oikeanlaista ja oikea-aikaista tukea nuorelle ja perheelle. Hoidollispedagogisen luokan psykiatrisen sairaanhoitajan työnkuvaan kuuluu myös tukea koulun järjestämään lakisääteistä tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta (Perusopetuslaki 11 a §). Lain mukaan oppilaalla on oikeus saada tarpeensa mukaista oppilaanohjausta.

## LUVNin ilmoitus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen johtava psykologi Susanna Nuotio ja psykologiyksikön päällikkö Jonna Kari lähettivät 26.1.2024 sähköpostin, jossa he ilmoittivat Vihdin HOPE-luokkien psykiatristen sairaanhoitajien työskentelyn päättyvän nykyisessä muodossaan 1.6.2024 alkaen.

LUVNin ilmoituksen mukaan kyseisten psykiatristen sairaanhoitajien palvelu kattaa jatkossa koko hyvinvointialueen, eivätkä he enää työskentele Vihdin ja Karkkilan hoidollispedagogisilla luokilla. Heidän työnsä tulee jatkossa painottumaan koko hyvinvointialuetta palvelemaan neuropsykiatriseen tukeen sekä konsultatiiviseen työhön hyvinvointialueen oppilaitoksille. Muutoksen tavoitteena on turvata yhtä

laadukkaat ja monipuoliset perus- ja erityispalvelut kaikille länsi-uusimaalaisille asuinpaikasta riippumatta. Vihdin kohdalla suunniteltu muutos tarkoittaa hoidollispedagogisen toiminnan lakkaamista ilman toimintaan vaadittavaa lisäresursointia kunnalta.

### Hoidollispedagogisten luokan oppilaiden opetuksen järjestäminen muualla kuin Vihdissä

Hyvinvointialueella sijaitsee kaksi sairaalakoulua: Keinumäen koulu Espoossa ja Tammipuiston koulu (Ekparkens skola) Raaseporissa. Molemmat sairaalakoulut tarjoavat palveluja lapsille ja nuorille, jotka ovat Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) lasten- ja nuorten psykiatrian avohoitoyksiköiden palvelujen piirissä.

Keinumäen oppilaspaikat painottuvat alakouluun (32 paikkaa) ja sen lisäksi ovat ns. yläkoulun kuntouttavat pienluokat Tapiolan koulun tiloissa. Valintaprosessiin kuuluu oppilaan tarpeiden arvioinnin lisäksi kuntakuuleminen maksusitoumuksen saamiseksi. Oppilaspaikan hinta on 155€/vrk. Sen lisäksi tulevat kuljetuskustannukset matkalta, joka on 30-40km/suunta.

Tammipuiston koulu tarjoaa opetusta sekä suomen- että ruotsinkielisille oppivelvollisuusikäisille, oppilaspaikkoja on 26. Valintaprosessiin kuuluu oppilaan tarpeiden arviointi. Oppilaspaikan hinta on 155€/vrk. Sen lisäksi tulevat kuljetuskustannukset matkalta, joka on 70-80km/suunta. Päivittäisen matkan pituus on merkittävä rasite psyykkisen hyvinvoinnin haasteista kärsivälle oppilaalle.

Kuljetuksen hinta riippuu kilpailutuksen tuloksesta, tällä hetkellä yksittäisten kuljetusten km-hinnat vaihtelevat n. 2 eurosta 10 euroon. Esimerkiksi Valteri-kouluun (n. 50km suunta) tapahtuva kuljetus maksaa 30 000 euroa/lukuvuosi; sopimuksessa on toiseksi edullisin kilpailutettu kilometrihintaa.

Saatujen tietojen mukaan kustannusvaikutuksina jo yhden oppilaan tukeminen (190 työpäivää) sairaalakoulupaikalla kuljetuksineen, kummassa tahansa toimipisteessä, on huomattavasti suurempi kuin erityisohjaajan vuosipalkka sivukuluineen.

Kumpaan tahansa kouluun on mahdollista saada korkeintaan kaksi oppilaspaikkaa. Yhdellä erityisohjaajalla tuki voidaan järjestää 20:lle oppilaalle.

### Vaikuttavuuden arviointi

HOPE-luokkien vaikuttavuuden arviointia varten lähetettiin kysely kaikille Vihdin kunnan opettajille ja rehtoreille sekä HOPE-luokkien opettajille ja huoltajille. Lisäksi yläkoulun HOPE-luokissa on myös oppilaiden kanssa keskusteltu heidän näkemyksistään liittyen HOPE-luokkien toimintaan.

## Huoltajat

Huoltajille suunnatussa kyselyssä nousi esille HOPE-luokan merkitys koulunkäynnin mahdollistajana ja saadun tuen näkyminen aina jatko-opintoihin asti. Kaikilla kyselyyn vastanneiden huoltajien lapsilla/nuorilla on psykiatrinen hoitokontakti ja hoitotahon kanssa käytävä yhteistyö on kanavoitu psykiatriselle sairaanhoitajalle. Psykiatrisen sairaanhoitajan katsottiin vaikuttaneen ymmärryksen lisääntymiseen sekä koulussa että hoitotaholla ja sitä kautta oppilaan saaman tuen eheyteen. Psykiatrisen sairaanhoitajan osaaminen nähtiin myös tärkeänä tilanteissa, joissa lapsen huono vointi on johtanut konfliktiin ympäristön kanssa.

## Yläkoulun HOPE-opettajat

Yläkoulun HOPE-luokan opettajat pitivät tärkeänä psykiatrisen sairaanhoitajan konsultatiivista roolia Vihdin muille peruskouluille. Psykiatrisen sairaanhoitaja on jalkauttanut osaamista ja toimintatapoja opettajille, joiden oppilaat eivät ole päässeet/mahtuneet HOPE-luokille. Tämä toiminta vahvistaa lähikouluperiaatetta.

HOPE- toiminnan vaikuttavuudesta kertoo se, että jokainen hopella ollut 9-luokkalainen on saanut peruskoulun päättötodistuksen ja seuraavana syksynä jokainen HOPE-nuori on aloittanut jatko-opinnot ja syysloman tietämällä asiaa tarkasteltaessa he ovat edelleen lähes poikkeuksetta olleet kiinnittyneitä jatko-opintoihinsa. HOPE-luokan opettajat kokevat, että ilman psykiatrista sairaanhoitajaa ei ole hoidollispedagogista luokkaa. Hoidollispedagogisen luokan opettajilla ei ole mahdollisuutta tai osaamista oman työnsä ohessa yllä pitää vastaavanlaista hoidollista yhteistyötä, osallistua lukuisiin hoitoneuvotteluihin ja yhteistyöpalaveriin lukuvuoden aikana, tukea nuorten kuntoutumista kouluympäristössä, seurata nuoren vointia ja lääkitysten muutoksia sekä toteuttaa lakisääteistä tukiopinto-ohjausta vastaavanlaisella tavalla ja intensiteetillä.

## Yläkoulun HOPE-oppilaat

Yläkoulun HOPE-luokan oppilaat ovat kokeneet, että opiskelu HOPE-luokassa on vähentänyt poissaoloja ja stressiä. Luokassa on turvallista ja riittävästi luotettavia, välittäviä ja kuuntelevia aikuisia. Useampi nuori totesi, että mikäli HOPE-luokkaa ei olisi, he eivät tulisi kouluun lainkaan, sillä koulunkäynti olisi liian ahdistavaa.

## Alakoulun HOPE-opettajat

Psykiatrisen sairaanhoitajan työpanos on erittäin tärkeä osa työhyvinvointia ja hän pystyy olemaan yhteydessä hoitotahoon sekä huoltajiin vaativissa tilanteissa sekä osallistumaan työparina palaveriin. Yhteisissä keskusteluissa voidaan pohtia oppilaiden hyvinvointia ja edistymistä yhdessä eikä opettajat jää yksin ajatustensa kanssa.

## Alakoulun HOPE-oppilaat

HOPE-luokilla ei kiusata ja opettajat ovat paljon kiltimpiä ja opettajat kuuntelevat oppilaita. Koulu sujuu paremmin ja on helpompi keskittyä.

### Muut opettajat

Vihdin kunnan luokanopettajille, aineenopettajille, erityisluokanopettajille, osa-aikaisille erityisopettajille, rehtoreille ja esiopetuksen opettajille lähetettiin 6.2.2024 kysely liittyen heidän kokemuksiinsa HOPE-luokista. Vastauksia tuli 105, eli n. 30% kyselyn saaneista vastasi siihen. Yli 88% vastaajista koki, että HOPE-luokkien olemassaololla on hyvin paljon vaikutuksia lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä hyvinvointiin. Lähes kaikkien (99%) vastaajien mielestä HOPE-luokalla on vaikutusta oppilaiden itsetuhoisen käyttäytymisen ehkäisemisen mahdollisuuksiin. Vastaajista 68% on konsultoinut HOPE-luokkien ps.sairaanhoidajaa oman oppilaansa tukemiseksi.

Jotta Vihdin kahden HOPE-luokan toiminta voi jatkua toimivana ja oppilaita palvelevana, opetuspalvelut hakee lisätalousarviota yhden erityisohjaajan (koulutus psykiatrinen sairaanhoitaja) palkkaamiseen vakituiseksi 1.8.2024 alkaen. Erityisohjaajan tehtävät noudattavat tämän hetkisen psykiatrisen sairaanhoitajan tehtäviä HOPE-luokilla. Erityisohjaaja toimii yhteisenä resurssina Vihdin kahdella HOPE-luokalla ja hänen esihenkilönsä on Vihdin yhteiskoulun rehtori. Vuoden 2024 osalta lisätalousarvion tarve on 24 000 euroa, kokonaisvaikutus vuonna 2025 on 62 400 euroa.

Valmistelija	Kirsi Hyvämäki etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 467 5239 Hanna Arvilommi etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 042 1563 Kristiina Peltonen etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 767 4993
Esittelijä	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
Ehdotus	Sivistyslautakunta esittää kunnanhallitukselle, että <ol style="list-style-type: none"><li>1) se myöntää vuoden 2024 talousarvioon sivistyslautakunnan opetuspalveluiden tulosalueelle lisämäärärahan 35 000 euroa, joka johtuu B1-ruotsin tunnin lisäämisestä 9. vuosiluokalle 1.8.2024 alkaen</li><li>2) se myöntää vuoden 2024 talousarvioon sivistyslautakunnan opetuspalveluiden tulosalueelle lisämäärärahan 24 000 euroa, joka johtuu erityisohjaajan palkkaamisesta HOPE-luokille 1.8.2024 alkaen</li><li>3) se perustaa erityisohjaajan tehtävän opetuspalveluiden tulosalueelle 1.8.2024 alkaen.</li></ol>
Päätös	Sivistyslautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle, että

- 1) se myöntää vuoden 2024 talousarvioon sivistyslautakunnan opetuspalveluiden tulosalueelle lisämäärärahan 35 000 euroa, joka johtuu B1-ruotsin tunnin lisäämisestä 9. vuosiluokalle 1.8.2024 alkaen
- 2) se myöntää vuoden 2024 talousarvioon sivistyslautakunnan opetuspalveluiden tulosalueelle lisämäärärahan 24 000 euroa, joka johtuu erityisohjaajan palkkaamisesta HOPE-luokille 1.8.2024 alkaen
- 3) se perustaa erityisohjaajan tehtävän opetuspalveluiden tulosalueelle 1.8.2024 alkaen.

Tiedoksi

kh